

Høringssvar fra Hemnes sokn om justering av hovedgudstjenestens liturgi

Hemnes menighetsråd har i møte 1. mars 2018 vedtatt følgende høringssvar med vedlegg:

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Godkjenningsprosedyren kan med fordel beholdes slik den er.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Samlingsbønnen bør beholdes. Den hjelper menigheten til å «lese» hele den følgende gudstjenesten i et samlende perspektiv

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

1) Vi hilser med glede at innledningen til syndsbekjennelsen knyttes til Guds barmhjertighet. Syndsbekjennelsen har aldri egentlig vært ment å skulle være et opprop til selvførdømmelse, men et rop til Gud om en barmhjertighet som vi allerede tror på, fordi den er blitt lovet.

2) Vi ønsker at dette blir enda sterkere fremhevet i innledningsordene. Nåde-og fred-hilsenen i gudstjenestens begynnelse kan med fordel og med god forståelse høres som et «sakramentalt rettet» utsagn om «hva Gud vil oss» i denne gudstjenesten. God flyt og sammenheng i gudstjenesten gir det da å holde nådehilsenen som bakgrunn når vi kommer til syndsbekjennelsen. Vi foreslår da følgende utvidede ordlyd:

Guds barmhjertighet er stor. La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder og be om den nåden han har lovet.

3) Når et menneske eller et fellesskap i oppriktighet bekjenner sin synd (og sine synder) for Gud, er dette en handling som har skriftemålskarakter. Bekjennelsen har «sakrifiell» utsagnsretning, og den venter på et «sakramentalt rettet absolusjonsord» fra Gud selv. Ellers reduseres syndsbekjennelsens mening til det kirkens motstandere alltid har betraktet den som: En erklæring om menneskets verdiløshet.

*Vi ber derfor om at løfteordet må gjøres obligatorisk i syndsbekjennelsen. Vi anbefaler også at man vurderer om Luk.24,47a skal brukes som løftesord, enten alternativt eller utfyllende:
«og i [Jesu Kristi] navn skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag.»*

4) Vi hilser med glede den nye 4. syndsbekjennelsesbønnen og den teologiske forståelsen som ligger bak. På tide!

Høringsspørsmål 3j: Andre kommentarer til hoveddel I

Til ledd 3 «hilsen»: Vi har tunge trenighetsteologiske innvendinger mot den alternative

trenighetsformelen «vår skaper, frigjører og livgiver». Siden denne formelen går igjen også som alternativ lovprisning etter prekenen, vil vi behandle den særskilt og samlet som vedlegg til høringsvaret.

Vår konklusjon er i kortform at den skaper så store teologiske problemer og virker så fremmed at vi ber om at den i sin helhet tas ut av gudstjenesteliturgien (og dåpsliturgien.)

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

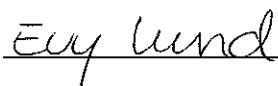
Vi henviser her til det som er skrevet under spørsmål 3j og den utførligere begrunnelsen i vedlegget.

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Hos oss praktiseres avhengig av forholdene både knelende nattverd rundt alterringen og stående nattverd i koråpningen, avhengig av nærmere omstendigheter. Ved stående nattverd brukes noen ganger intinksjon, og noen ganger særkalker.

Vi finner det ønskelig at særkalker brukes som hovedordning, også ved stående nattverd, da dette ligger nærmest innstiftelsesordene ("drikk alle.." evt "så ofte som dere drikker den...") og dessuten adskiller seg minst fra fremgangsmåten ved knelende nattverd.

Hemnesberget, 2. mars 2018

Evy Lund
menighetsrådets leder

Terje Halvorsen
sokneprest

VEDLEGG til høringsuttalelse fra Hemnes sokn

De alternative treenighetsformlene i hovedgudstjenestens liturgi: Kommentar.

Som valgbare muligheter til innledende hilsning foreligger i dagens liturgi og i revisjonsforslaget «I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver».

Tilsvarende foreligger som alternativ lovprisning etter prekenen: «Lovet være Gud, vår skaper, frigjører og livgiver.»

Vi ber om at disse alternativene blir tatt bort i sin helhet, da de klusser til treenighetsbekjennelsen og slik skaper tunge teologiske problemer og skader.

I motsetning til den klassiske formelen «Faderen, Sønnen og Den hellige Ånd» gir den nye formelen definerende gudsbeskrivelser («epiteter») til disse egennavnene slik at Faderen er definert som «vår skaper», Sønnen som «(vår) frigjører» og Ånden som «(vår) livgiver».

1. Den første problemet er at Guds annerledeshet, frihet og uavhengighet av oss mennesker ikke blir respektert. Når man nemlig slik henger på et beskrivende ledd, innebærer det en sammenligning med noe som man tror at man vet hva er. Men i Bibelens monotheisme er det et grunnprinsipp at det ikke finnes dekkende beskrivelser av Gud. Den klassiske formelen avstår helt fra epiteter og benytter kun egennavn, dvs. identifikatorer. Slik ivaretas det guddommelige «Jeg er den jeg er».

Å bruke epiteter forutsetter at det finnes mer enn én av det som beskrives. (Det samme gjelder dannelsen av begreper.) Men det finnes bare én Fader, bare én Sønn og én Hellig Ånd, og derfor er dette ikke beskrivelser eller begreper, men altså nettopp egennavn. **Disse egennavnene må fylles gradvis med assosiasjoner gjennom Skriften, prekenen og salmene, ikke defineres i et menneskelig maktgrep gjennom moderne epiteter.**
I verste fall truer her en form for å tegne en Gud etter våre egne ønsker og behov.

2. Neste innvending er at gudsbeskrivelsene gjøres relasjonsavgrenset gjennom bruken av «vår»:

Selvsagt er det sant at Faderen er vår skaper osv. Men det er bare den minste delen av sannheten. Han er ikke bare vår (menneskenes) skaper, men også dyrenes, plantenes, ja hvert atom. Og enn videre: Han er skaperen av alt, både synlig og usynlig. Skulle det finnes levende vesener andre steder - og det må vi jo anta - så er han også **deres** skaper. Viktig å holde fast for en teologi om skaperverket, og en viktig beskyttelse mot en antroposentrisk tenkemåte om naturen.

Tilsvarende har Sønnen og Ånden roller som går langt utenfor menneskeheten både i tid og omfang. Eks. Kol.1,15-20. eller 1.Mos.1,2.

Med andre ord: Slik formelen lyder, fremstiller den Gud i sin treenighet mye mindre enn han er.

3. Den nye formelen «tildeler» hver av guddomspersonene én definert rolle. Og siden dette er «overskriften» over hele Gudstjenesten, eventuelt «sluttsummen» av prekenen, må tilhøreren forvente at dette er **den** ene, vesentlige rollen eller gjerningen som alt må forstås utifra.

Gjennom dette er formelen skyld i å forflåte, blande sammen eller usynliggjøre andre viktige sannheter som NT gir oss om guddomspersonene. Verst går dette ut over Sønnens person og gjerning.

- a) Selvsagt betegnes Sønnen med rette som vår frigjørere: "Får da Sønnen frigjort dere, så blir dere virkelig fri" (Joh. 6,36). Men hvorfor er dette og bare dette aspektet valgt? Like sant er det jo at han er "livgiveren" (som den nye formelen henfører til Ånden, men se f. eks. Joh 5,19-25!) - men også "dommeren" - "forsoneren" - "stedfortrederen" - "kongen" og "hyrden" (den som samler oss og leder oss og verger oss mot ulven, den onde). - "visdommen" - "åpenbaringsbringeren" - "læremesteren" og likeså "Guds agent ved skapelsen." Dessuten er han «Ypperstepresten» og «Herren» og «Lammet». Føy gjerne til «Hønemoren», «Fredsfyrsten», og «Guds bilde» og flere
- b) Det ville naturligvis være uråd å fylle alle aspektene ved en fulltonende trinitarisk kristologi inn i en kort formel. Men hvorfor velge nettopp dette ene aspektet? **Det som da skjer, er at ved å velge ett bestemt aspekt, legger man en tolkningsnøkkel som gjør de andre aspektene mindre vesentlige, eller i et langsiktig pedagogisk perspektiv tilogmed usynlige.** Er ikke for eksempel «forsoneren» eller «stedfortrederen» minst like viktige? Hvorfor er de valgt bort? Er det en ideologi bak valget? **Og hvorfor skal en slik fremmed ideologi påføres hele kirken?**
- c) Tilsvarende kan man påvise at også Faderens og Åndens personer og gjerninger forkortes og forflåtes på vilkårlig måte. F. eks. er jo også Faderen "livgiver", både ved at han "fornyere jordens overflate", men også ved at han reiste Jesus opp fra de døde (og sammen med Jesus: alle som tror på ham!) Livgiver er han er også gjennom sitt daglige forsyn.
4. Beskrivelsen av Sønnen som "vår frigjørere" må antas å stamme fra et ønske om å bringe inn viktige elementer fra frigjøringsteologien. **Men også det berettigede frigjøringsteologiske anliggende blir dessverre forkludret gjennom denne formelen. For frigjørere i politisk forstand er det jo Faderen som er,** gjennom sitt fortsatte skapervirke, hvor han støter herskere ned fra tronen og løfter opp de lave (Lukas 1,52).

Også Sønnen og Ånden er frigjørere naturligvis - men ikke i en politisk, frigjøringsteologisk forstand. Jfr. "Mitt rike er ikke av denne verden". Sønnens altomfattende fullmakt (Matt.28, 18) er noe annet. Den handler om gudsrikets utbredelse gjennom disippelgjøring. I den forstand gjør Sønnen "virkelig fri" gjennom å løse mennesker fra syndens og løgnens makt (Joh.8,31-34). Og Ånden er barnekårets og frihetens ånd (Rom. 8,15; 2. Kor 3,17). Men da er vi utenfor frigjøringsteologiens kontekst.